

UCHWAŁA

Dnia 23 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Mariusz Łodko

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale – Piotra Myszkowca prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej,

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. I. M.,

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2022 r.,

zażalenia wniesionego przez prokuratora

na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2020 r., sygn. akt I DO 56/20

w przedmiocie odmowy zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. - I. M. do odpowiedzialności karnej,

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 135 § 14 i art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

1. utrzymuje w mocy zaskarżoną uchwałę;

2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 13 listopada 2020 r. do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, datowany na 10 listopada 2020 r., o podjęcie uchwały w przedmiocie wyrażenie

zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. - I. M. za przestępstwa polegające na tym, że:

I. W okresie od 23 września 2014 do 1 maja 2018 r. w G., wykonując obowiązki prokuratora Prokuratury Rejonowej w G., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nie dopełnił obowiązków służbowych działając na szkodę interesu publicznego i prywatnego ustalonych osób, przy czym:

1) w dniu 23 września 2014 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RCS (...), o ujawnieniu zwłok P. J., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędnosć dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy śmierć P. J. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego P. J.;

2) w dniu 6 października 2014 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G. w ramach sprawy o sygnaturze RSD (...), o ujawnieniu zwłok b. S., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do

ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędnosć dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy śmierć B. S. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego B. S.;

3) w dniu 21 maja 2015 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RCS (...), o ujawnieniu zwłok B. B., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędnosć dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy śmierć B. B. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego B. B.,

4) w dniu 27 lutego 2015 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RSD (...), o ujawnieniu zwłok R. R., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów

na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędną dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy charakter śmierć R. R. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego R. R.;

5) w dniu 31 marca 2016 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RSD (...), o ujawnieniu zwłok S. O., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędną dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy śmierć S. O. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego S. O.

6) w dniu 13 lutego 2018 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RCS (...), o ujawnieniu zwłok T. M., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do

ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządziła zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędną dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie categorycznych ustaleń czy śmierć T. M. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego T. M.,

7) w dniu 1 maja 2018 r., będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G., w ramach sprawy o sygnaturze RCS (...), o ujawnieniu zwłok K. N., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż miał miejsce gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., w ten sposób, iż nie udał się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadził oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządził przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządził zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędną dokonania tych czynności i w ten sposób uniemożliwił poczynienie categorycznych ustaleń czy śmierć K. N. nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego K. N., tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Ustosunkowując się do powyższego wniosku, prokurator I. M. wskazał, że jest on całkowicie bezzasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Uchwałą z 18 grudnia 2020 r., sygn. akt I DO 56/20, Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej i nie zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora I. M. za czyn kwalifikowany jako występki z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, zaskarżając ją w całości na niekorzyść

prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. - I. M. Skarżący powyższemu rozstrzygnięciu zarzucił:

- obrażę przepisów prawa materialnego, tj. art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. polegającą na bezzasadnym uznaniu przez Sąd, że ustalone zachowanie funkcjonariusza publicznego – prokuratora I. M., polegające na tym, iż w okresie od dnia 23 września 2014 do dnia 1 maja 2018 roku, wykonując obowiązki prokuratora Prokuratury Rejonowej w G., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru nie dopełnił obowiązków służbowych w ten sposób, iż będąc powiadomiony przez Komendę Powiatową Policji w G. o ujawnieniu zwłok P. J., B. S., B. B., R. R., S. O., T. M. i K. N., pomimo istnienia okoliczności wskazujących na to, iż zaistniał gwałtowny zgon oraz mogło dojść do przestępnego spowodowania śmierci, nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku określonego w przepisach art. 209 § 2 i 3 w zw. z art. 297 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 1997 roku Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U.2020.30) nie udając się na miejsce ujawnienia zwłok i nie przeprowadzając oględzin zwłok przy udziale biegłego z zakresu medycyny sądowej w miejscu ich znalezienia, a także nie zarządzając przeprowadzenia przez Policję niepowtarzalnych czynności zmierzających do ujawnienia i zabezpieczenia śladów na miejscu zdarzenia, jak również nie zarządzając zabezpieczenia zwłok i dokonania ich otwarcia celem ustalenia przyczyny śmierci oraz tego czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowił on przestępstwo, pomimo zaistnienia przesłanek uzasadniających niezbędność przeprowadzenia tych czynności i w ten sposób uniemożliwił dokonanie kategoriycznych ustaleń czy śmierć ww. osób nastąpiła w wyniku przestępstwa, działając na szkodę interesu publicznego i prywatnego ustalonych osób - nie stanowi, mającego charakter czynu ciągłego, przestępstwa niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego, penalizowanego przepisami art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Autor odwołania wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. - I. M.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Analiza przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego w kontekście podnoszonego w zażaleniu zarzutu obrazy prawa materialnego prowadzi do uznania, iż zarzut ten jest niezasadny, a wbrew argumentacji zaprezentowanej w środku odwoławczym, w niniejszej sprawie nie zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przez prokuratora objętego wnioskiem.

Zgodnie z art. 135 § 5 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze, sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeśli w świetle zgromadzonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że prokurator popełnił przestępstwo. Istotą postępowania delibacyjnego jest zatem ocena, czy przedstawione wraz z wnioskiem o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej dowody dostatecznie uzasadniają podejrzenie, że dopuścił się on przestępstwa. Poczynione w toku postępowania immunitetowego ustalenia faktyczne nie muszą być kategoryczne, pewne czy też ostateczne, lecz osiągać wymagany poziom prawdopodobieństwa, określony przez ustawodawcę jako „dostatecznie uzasadniony”. Wykładnia językowa zwrotu zawartego w powołanej regulacji oznacza nieprzekraczalne minimum, które dotyczy zarówno popełnienia samego czynu, jego znamion określonych przez odpowiedni przepis ustawy karnej oraz strony podmiotowej i stopnia społecznej szkodliwości czynu (zob. uchwały Sądu Najwyższego z: 30 listopada 2020 roku, II DO 98/20, Lex nr 3092558; z 5 lipca 2006 r., SNO 32/06, Lex nr 470200; z 27 stycznia 2009, SNO 95/08, Lex nr 737393; z 16 września 2008 r., SNO 68/08, Lex nr 491427). Analiza zgromadzonego materiału dowodowego winna prowadzić zatem do uznania, iż nie nasuwa on istotnych wątpliwości zarówno w kontekście tego, że konkretny czyn popełniła osoba objęta wnioskiem, jak i co do tego, że czyn ten stanowi przestępstwo (zob. uchwała Sądu Najwyższego: z 5 lipca 2006 r., SNO 32/06, Lex nr 470200; 27 stycznia 2009, SNO 95/08, Lex nr 737393). Jednocześnie zaznaczenia wymaga, iż w toku postępowania immunitetowego, będącego postępowaniem incydentalnym w ramach toczącego się postępowania

przygotowawczego, sąd dyscyplinarny „nie przesądza o odpowiedzialności karnej (popelnieniu czynu, winie i karze), gdyż jest to wyłączna kompetencja sądu w postępowaniu karnym” (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2017 r., SNO 56/16, LEX nr 2209126). Podkreślić nadto należy, iż dostateczny poziom podejrzenia popelnienia przestępstwa nie musi osiągać wyższego stopnia prawdopodobieństwa od przyjmowanego w ramach postępowania przygotowawczego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 marca 2019 r., I DO 10/18, LEX nr 2637528).

W przekonaniu skarżącego zmianę zaskarżonej uchwały poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora I. M. uzasadnia uchybienie sądu meriti w postaci obrazy prawa materialnego, tj. art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. Formułując taki zarzut autor zażalenia podniósł, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dostatecznie uprawdopodobnił podejrzenie popelnienia przestępstwa urzędniczego przez prokuratora objętego wnioskiem, polegającego na siedmiokrotnym niedopełnieniu obowiązków określonych w art. 209 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., do którego miało dojść ze z góry powziętym zamiarem.

Przed merytoryczną oceną sformułowanego w zażaleniu zarzutu w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na jego nieprawidłowe zakwalifikowanie. Zarówno treść zasygnalizowanego uchybienia, jak i część motywacyjna zażalenia, wskazuje bowiem, iż autor zażalenia podjął próbę zakwestionowania oceny materiału dowodowego dokonanej przez sąd I instancji. Wskazywane przez skarżącego uchybienie nie stanowi zatem naruszenia prawa materialnego w rozumieniu art. 438 pkt 1 k.p.k., lecz w swej istocie stanowi zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Skarżący podniósł bowiem, iż sąd meriti dokonał „bezzasadnego uznania”, iż czyn opisany we wniosku nie stanowi przestępstwa urzędniczego, mającego charakter czynu ciągłego, uwypuklając, że w jego ocenie „niewątpliwie” istniał po stronie objętego wnioskiem prokuratora z góry powzięty zamiar. W swojej argumentacji skarżący wskazał nadto na nieprawidłowo dokonaną przez sąd I instancji ocenę przedstawionych wraz z wnioskiem dowodów. Tymczasem, obraza prawa materialnego, na którą powołał się skarżący, polega na „błędnej wykładni prawa albo na błędnym zastosowaniu prawa przy niekwestionowanej jego wykładni” (zob.

D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 438). Ustalenie okoliczności obejmujących wykazanie z góry powziętego zamiaru stanowi natomiast element strony podmiotowej czynu i należy do kategorii ustaleń faktycznych, których należy dowieść, a w postępowaniu immunitetowym dostatecznie uprawdopodobnić, a nie domniemywać (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 10 maja 2007 roku, SNO 24/07, Lex 568916). Zamiar podlega takiemu samemu dowodzeniu co okoliczności przedmiotowe czynu z zastosowaniem odpowiednich zasad dowodzenia bądź wnioskowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2006 roku, II KK 92/06, LEX nr 324669). Powyższej oceny nie zmienia treść przepisu art. 12 k.k., który stanowi, iż dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru "uważa się za jeden czyn zabroniony", gdyż to domniemanie nie dotyczy "z góry powziętego zamiaru" (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2018 r., II KK 197/18, LEX nr 2509582). Nie zgadzając się z ustaleniami sądu meriti w zakresie postaci zamiaru, będącego elementem stanu faktycznego, który nie stanowi materialnoprawnej oceny czynu i podlega ustaleniu poprzez dowodzenie, skarżący winien zatem skonstruować zarzut oparty na przepisie art. 438 pkt 3 k.p.k.

Niezależnie od nieprawidłowości konstrukcyjnej sformułowanego przez skarżącego zarzutu, uznać go należy za niezasadny. Rezultat przeprowadzonej analizy zarówno zaistniałych w niniejszej sprawie okoliczności faktycznych, jak i prawnych - związanych ze znamionami przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. - nie pozwala bowiem na zakwestionowanie oceny sądu I instancji. Materiał dowodowy przedstawiony wraz z wnioskiem w żadnej mierze nie daje podstaw do przyjęcia dostatecznie uzasadnionego podejrzenia, że prokurator I. M. nie dopełnił ciążących na nim obowiązków, działając na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

Jednocześnie nie sposób zgodzić się ze skarżącym co do zasadności przyjętej konstrukcji czynu z art. 12 § 1 k.k., którą to kwestię rozważyć należy w pierwszej kolejności.

Skarżący wskazał, że sąd I instancji nieprawidłowo zakwestionował istnienie po stronie prokuratora objętego wnioskiem z góry powziętego zamiaru i w

konsekwencji niezasadnie uznał, że zachowań I. M. nie można zakwalifikować jako czynu ciągłego. Sąd Najwyższy w pełni natomiast podziela stanowisko sądu I instancji, iż zarówno zaprezentowane w niniejszej sprawie dowody, jak i charakter zachowań I. M., nie uzasadniają przyjęcia, że zachowania te stanowią części składowe jednego czynu zabronionego. Brak możliwości przyjęcia takiej konstrukcji wynika natomiast z faktu nieziszczenia się wskazanych w powyższym przepisie przesłanek, tj. dopuszczenia się więcej niż jednego zachowania w krótkich odstępach czasu oraz wykonania zamiaru powziętego z góry w odniesieniu do wszystkich zachowań. W kontekście wymogu tożsamości pokrzywdzonego przypomnienia wymaga, iż jego spełnienie determinuje uznanie wielości zachowań za jeden czyn zabroniony jedynie w sytuacji, gdy narusza on dobro osobiste. W treści zażalenia skarżący słusznie wskazał natomiast, iż dla przyjęcia w niniejszej sprawie czynu ciągłego wymóg tożsamości pokrzywdzonego nie znajduje uzasadnienia, gdyż prawo do sądu nie stanowi powyższego dobra. Sąd Najwyższy aprobuje bowiem pogląd o konieczności zawężającej wykładni pojęcia dobra osobistego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2010 r. w sprawie II CSK 640/09, LEX nr 598758 oraz powołane tamże wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka) i przyznaje w tym zakresie słuszność autorowi zażalenia, jednakże - wobec braku spełnienia pozostałych przesłanek czynu ciągłego z przyczyn wskazanych w dalszej części uzasadnienia - powyższa kwestia ma charakter irrelevantny i nie wpływa na prawidłowość zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Dokonując oceny możliwości zakwalifikowania zachowań prokuratora I. M. przy zastosowaniu art. 12 § 1 k.k. należy poddać analizie przedziały czasowe, w jakich miał on dokonywać wielokrotnego niedopełnienia obowiązków. W tym kontekście nie sposób uznać, że objęte wnioskiem czyny miały miejsce w krótkich odstępach czasu. Wprawdzie treść art. 12 k.k. nie precyzuje powyższej przesłanki czynu ciągłego, jednakże w judykaturze i piśmiennictwie przyjmuje się, iż „wymóg popełnienia zachowań w wyniku z góry powziętego zamiaru oraz jednoczynowa koncepcja przestępstwa ciągłego wskazują na to, iż "krótkie odstępy czasu" to przedział obejmujący najwyżej kilkanaście dni” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2003 r., III KK 159/02, LEX nr 81203) bądź „kilkutygodniowe przerwy w okresie przestępczym” (zob. A. Wąsek, Kodeks karny,

komentarz, t. I, Gdańsk 1999, s. 176). Jednocześnie wskazuje się, iż „krótkie odstępy czasu nie zachodzą w sytuacji, gdy między zachowaniami składającymi się na czyn ciągle zachodzą odstępy nawet kilkumiesięczne” (zob. J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Komentarz, wyd. III, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2020, art. 12). Mając zatem na uwadze znaczną rozpiętość czasową między poszczególnymi czynami (prawie pięciomiesięczna przerwa między drugim a trzecim zachowaniem, ponad dziesięciomiesięczna przerwa między czwartym i piątym zachowaniem oraz niespełna dwuletnia przerwa między piątym i szóstym zachowaniem) nie sposób przyjąć, że objęte wnioskiem zachowania, popełnione w okresie kilku lat, stanowią części składowe jednego czynu zabronionego. Prokurator Ireneusz Maliszewski miał bowiem realizować z góry powzięty zamiar kolejno w dniach: 23 września 2014 r., 6 października 2014 r., 27 lutego 2015 r., 21 maja 2015 r., 31 marca 2016 r., 13 lutego 2018 r. i 1 maja 2018 r. Istniejące w niniejszej sprawie odstępy czasowe uniemożliwiają zatem uznanie rozważanej przesłanki za spełnioną.

Przyjęcie forsowanej przez autora zażalenia konstrukcji czynu ciągłego uniemożliwia nadto brak przesłanki podmiotowej, tj. z góry powziętego zamiaru. Nie sposób bowiem zgodzić się ze skarżącym, iż podstawę uznania zachowania prokuratora za działanie tego typu stanowi „utrwalona” przez prokuratora praktyka w sprawach dotyczących ujawnienia zwłok, treść zarejestrowanych rozmów telefonicznych pomiędzy I. M. a funkcjonariuszami Policji, czy też zapis rozmowy z 23 września 2014 r. dotyczącej znalezienia zwłok P. J. Autor zażalenia nie wyjaśnił, dlaczego ich treść miałyby wskazywać zarówno na z góry powzięty zamiar, jak i dowodzić popełnienia przestępstwa urzędniczego. W zażaleniu nie zawarto również jakiegokolwiek argumentacji w zakresie ewentualnych uchybień w ocenie tych dowodów przez sąd meriti. Skarżący ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że dowody zostały uwzględnione w niedostatecznym stopniu, a z góry powzięty zamiar prokuratora objętego wnioskiem był „niewątpliwy”, nie podejmując jednak nawet próby wykazania, iż zamiar ten miał właśnie taki charakter. Sąd Najwyższy w pełni zgadza się natomiast zarówno z argumentacją sądu I instancji w przedmiocie zamiaru, jak i dokonaną oceną dowodów, którą uznać należy za odpowiadającą wymogom określonym w art. 7 k.p.k.

Twierdzeniom skarżącego w przedmiocie istnienia określonej praktyki po stronie prokuratora I. M. bezpośrednio po zawiadomieniu go o śmierci gwałtownej człowieka, ujawniającej się w zaniechaniu czynności procesowych z art. 209 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k., przeczy nadto sam fakt nieprzeprowadzenia analizy wszystkich zdarzeń z udziałem tego prokuratora w latach 2014-2018 w kontekście zaistnienia z góry powziętego zamiaru. Tymczasem, jak wynika ze sprawozdania z lustracji prawidłowości podejmowania w okresie od dnia 1 stycznia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku czynności procesowych przez prokuratorów Prokuratury Rejonowej w G. bezpośrednio po zawiadomieniu o śmierci gwałtownej człowieka oraz prawidłowości realizacji czynności procesowych w postępowaniu przygotowawczym o powyższe czyny oraz oświadczenia prokuratora objętego wnioskiem z 16 grudnia 2020 r., I. M., przy innych zdarzeniach dotyczących ujawnienia zwłok, za zasadne uznawał przeprowadzenie czynności określonych w art. 209 k.p.k. Tym samym bezpodstawne jest twierdzenie autora zażalenia, iż zachowania prokuratora I. M. w postaci siedmiokrotnego odstąpienia od przeprowadzenia czynności określonych we wniosku miało charakter utrwalonej praktyki, świadczącej o z góry powziętym zamiarze popełnienia przestępstwa urzędniczego. Istnienie takiego zamiaru można byłoby rozważać jedynie wówczas, gdyby I. M. nie podejmował czynności procesowych w żadnej lub w zdecydowanej większości spraw dotyczących ujawnienia zwłok, niezależnie od tego, czy występujące w nich okoliczności faktyczne wskazywały, że śmierć nastąpiła w wyniku czynu przestępnego.

W niniejszej sprawie brak jest zatem podstaw do uznania, że objęty wnioskiem prokurator zaplanował swoją przestępczą działalność od pierwszego po ostatnie zachowanie, przy czym zamiar zrealizowania ostatniego z nich istniał już w chwili podejmowania pierwszego. Nieziszczenie się przesłanek określonych w art. 12 § 1 k.k. nie pozwala tym samym na uznanie, iż zachowanie objętego wnioskiem I. M. miało postać czynu ciągłego.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi natomiast do konkluzji, iż wersja wydarzeń przyjęta we wniosku o wyrażenie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora I. M. do odpowiedzialności karnej, prezentowana następnie w treści wywiedzionego zażalenia, nie tyle nie została

uprawdopodobniona w stopniu dostatecznym, co jest zupełnie dowolna, albowiem wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał, iż podejmowane przez prokuratora decyzje były nieprawidłowe. W niniejszej sprawie brak jest zarówno dowodów, które wskazywałyby, że zachowanie prokuratora I. M. nosi znamiona przestępstwa urzędniczego z art. 231 § 1 k.k., jak również na ich podstawie nie sposób stwierdzić, że zarzucane prokuratorowi zaniechania czynności procesowych w postępowaniach objętych wnioskiem były obarczone błędami. W ocenie Sądu Najwyższego zaprezentowana przez Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej argumentacja stanowi wyłącznie polemikę z ustaleniami sądu meriti.

Zdaniem skarżącego działanie prokuratora I. M. uniemożliwiło dokonanie - kluczowego w sprawach prowadzonych pod sygn. akt: RCS (...), RSD (...), RCS (...), RSD (...), RCS (...) oraz RCS (...) -ustalenia, tj. czy śmierć P. J., B. S., B. B., R. R., S. O., T. M. i K. N. nastąpiła w wyniku przestępstwa. Wskazał on przy tym, iż zachowanie I. M. stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego i prywatnego.

Analizując objęte wnioskiem zdarzenia wskazać natomiast należy, iż prokurator I. M. każdorazowo w przypadku uzyskania informacji o ujawnieniu zwłok dokonywał ustaleń, zmierzających do wyjaśnienia czy śmierć danej osoby nastąpiła w wyniku przestępstwa. Jak wynika ze stenogramów rozmów przeprowadzonych z funkcjonariuszami Policji, po wysłuchaniu ich relacji pytał o szczegóły zdarzenia, dążąc do potwierdzenia podejrzenia popełnienia przestępstwa bądź wykluczenia, że śmierci nastąpiła w wyniku działania osoby trzeciej. Z treści uzyskiwanych w ten sposób informacji nie sposób natomiast wyprowadzić wniosku, że okoliczności poszczególnych zdarzeń winny wywołać u I. M. podejrzenie czynu przestępnego, uzasadniające konieczność podjęcia wskazywanych przez skarżącego czynności procesowych. Jak wynika z informacji uzyskanych przez prokuratora od funkcjonariuszy Policji, a dotyczących zgonów: P. J., B. S., B. B., R. R., S. O., T. M. i K. N., okoliczności powyższych zdarzeń nie wskazywały na podejrzenie, że śmierć tych osób mogła nastąpić w wyniku przestępstwa. W objętych wnioskiem zdarzeniach nie stwierdzano u ofiar obrażeń ciała sugerujących udział osób trzecich (przy czym w przypadku śmierci na skutek powieszenia nie było jakichkolwiek innych śladów na ciele prócz bruzdy wisielczej), w przypadkach zwłok

ujawnionych w mieszkaniach brak było śladów włamania (drzwi i okna były zamknięte, zamki nieuszkodzone, wewnątrz panował ład i porządek, przy czym w jednej ze spraw uszkodzenie okna wynikało z ingerencji osoby będącej domownikiem, która starała się dostać do środka, chcąc udzielić pierwszej pomocy), nie stwierdzano również jakichkolwiek hałasów, pojawiały się informacje o dotychczasowym trybie życia, podeszłym wieku oraz chorobie psychicznej, bądź alkoholowej. Ustalone okoliczności sprawy każdorazowo pozwalały na ocenę, że śmierć danej osoby nie jest wynikiem przestępstwa, przy czym czynności podejmowane w trybie art. 308 k.p.k. nie wskazywały na takie podejrzenie. W sprawie o sygnaturze RCS (...) (ujawnienie zwłok P. J.) brak udziału osób trzecich stwierdzony został już w karcie medycznej przez przybyłego na miejsce zdarzenia lekarza. O ile jedynie w sprawie dotyczącej zgonu Stefanii Osmańskiej można byłoby sformułować tezę, że decyzja prokuratora była przedwczesna z uwagi na potrzebę wszczęcia postępowania co do popełnienia czynu z art. 163 § 1 pkt 1 k.k., to w dalszy ciągu autor wniosku nie uprawdopodobnił w żaden sposób, iż w powyższym zdarzeniu istniały okoliczności wskazujące na przypuszczenie, że jej śmierć nastąpiła w wyniku czynu przestępnego.

Zarys okoliczności jakie zostały przedstawione prokuratorowi w toku poszczególnych relacji ze zdarzeń nie nakazywał zatem przyjęcia, iż zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa i konieczny jest udział prokuratora w czynnościach na miejscu zdarzenia oraz podjęcie czynności procesowych określonych w art. 209 k.p.k. Zważając na kryteria oceny zasadności podjętych przez prokuratora decyzji, tj. m.in. wiek osoby zmarłej, informacje dotyczące jej stanu zdrowia, wyglądu ciała i miejsca jego ujawnienia, czy też osób w środowisku denata, w ocenie Sądu Najwyższego brak jest podstaw do stwierdzenia podejrzenia przestępnego spowodowania śmierci w którymkolwiek z analizowanych przypadków.

O trafności podejmowanych przez prokuratora decyzji świadczy nadto fakt, iż żadne z siedmiu kwestionowanych przez skarżącego postępowań nie zostało podjęte, jak również nie przeprowadzono w nich czynności zmierzających do realizacji celów postępowania karnego, których - zdaniem autora zażalenia - zaniechać miał I. M.

Odnosząc się natomiast do twierdzenia skarżącego, iż zachowanie objętego wnioskiem prokuratora uniemożliwiło dokonanie kategoriycznych ustaleń, czy śmierć ofiar nastąpiła w wyniku czynów przestępnych, wskazać należy, że odstąpienie od podjęcia czynności procesowych mogło takie skutki wywołać jedynie wówczas, gdyby w poszczególnych sprawach istniało podejrzenie popełnienia przestępstwa. Brak podjęcia w rozpoznawanych przez prokuratora sprawach czynności w trybie art. 327 § 3 k.p.k. wskazuje nadto, iż przyjęta przez I. M. ocena zdarzeń była trafna.

Prawidłowo dokonana ocena w zakresie podejrzenia, o którym mówi art. 209 § 1 k.p.k. uzasadniała tym samym odstąpienie od udawania się na miejsce ujawnienia zwłok i podejmowania następnie czynności procesowych w postaci oględzin i otwarcia zwłok, gdyż w żadnej ze spraw nie wystąpiło podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci. Podejmowane przez prokuratora decyzje, tj. zarówno dotyczące ustaleń w ramach zleczanych postępowań sprawdzających, jak i w zakresie odmowy wszczęcia śledztwa bądź jego umorzenia, uznać należy w konsekwencji za uzasadnione i prawidłowe. W żadnym natomiast z siedmiu ujawnionych przypadków śmierci skarżący nie wykazał, aby objęty wnioskiem prokurator, mając świadomość, że zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa, ze z góry powziętym zamiarem dążył do uniemożliwienia dokonania ustaleń czy śmierć danej osoby mogła być wynikiem czynu przestępnego. Tym samym bezpodstawne jest twierdzenie, iż objęty wnioskiem prokurator zaniechał podjęcia i przeprowadzenia czynności procesowych, nie dopełniając tym samym obowiązków służbowych i tworząc stan narażenia na niebezpieczeństwo powstania szkody chronionego prawnie dobra.

W kontekście działania na szkodę interesu prywatnego zaznaczyć należy, iż znamię to nie może ziścić się w sytuacji, gdy osoby wskazane jako pokrzywdzone czynem nie żyły już w chwili jego popełnienia. We wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wskazano na pokrzywdzenie interesów prywatnych P. J., B. S. , B. B., R. R., S. O., T. M. i K. N., a nie osób najbliższych, które mogłyby zostać ewentualnie uprawnione do wykonywania praw zmarłych pokrzywdzonych. Analiza akt niniejszej sprawy nie pozwala również na uznanie, że doszło do narażenia na szkodę interesu publicznego, przy czym skarżący, zarówno

w treści wniosku, jak i samym zażaleniu, powyższe znamię czynu z art. 231 § 1 k.k. zupełnie pominął. Działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego jest natomiast konieczne dla wykazania dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, przy czym niebezpieczeństwo powstania szkody musi być „rzeczywiste i skonkretyzowane” (zob. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z 24 stycznia 2013 r., I KZP 24/12, OSNKW 2013, nr 2, poz. 12.). Skarżący nie wykazał jednak w tym zakresie jakiegokolwiek aktywności.

W konsekwencji powyższych rozważań zasadny jest wniosek, iż w niniejszej sprawie brak jest dostatecznie uzasadnionego podejrzenia, że zachowanie prokuratora I. M. wypełnia znamiona czynu z art. 231 § 1 k.k.

Niezależnie od powyższego poczynić należy kilka uwag w odniesieniu do czynności procesowych w postaci oględzin i otwarcia zwłok. Skarżący zdaje się bowiem przyjmować błędny pogląd, że stanowią one obowiązek prokuratora w każdym przypadku śmierci nagłej lub gwałtownej, której przyczyna nie została ustalona przez lekarza stwierdzającego zgon. Ugruntowane stanowisko jakie wyrażono w piśmiennictwie wskazuje natomiast, że przesłanką dokonania oględzin i otwarcia zwłok jest wyłącznie podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci (tak w szczególności M. Kurowski [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2020, art. 209, teza 2) i dopiero zaistnienie tego podejrzenia powoduje obligatoryjne przeprowadzenie wskazanych czynności (K. T. Boratyńska w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz pod red. A. Sakowicza, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2018, s. 608). Podkreślić równocześnie wypada, że za niedopuszczalne uznaje się dokonanie oględzin i otwarcia zwłok w sytuacji, gdy nie zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci (zob. R. A. Stefański, S. Zabłocki [w:] R. A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do art. 167-296, Warszawa 2019, art. 209). Słusznie wskazał również objęty wnioskiem prokurator, iż podejmowanie czynności w trybie art. 209 k.p.k. w przypadku każdego zgonu nagłego (o nieustalonej przyczynie), czy też gwałtownego (nie będącego następstwem przestępnego spowodowania śmierci), wykraczałoby poza uprawnienia określone w powołanym przepisie. Celem postępowania przygotowawczego nie jest bowiem kateryczne ustalenie przyczyny zgonu i nie każdy przypadek śmierci gwałtownej, bądź nagłej uzasadnia

konieczność wszczęcia postępowania karnego. Obowiązek zbadania okoliczności śmierci uzależniony jest natomiast od wstępnie poczynionych w sprawie ustaleń, które wskazują na podejrzenie jej przestępnego spowodowania (zob. R. A. Stefański, Oględziny i otwarcie zwłok jako czynności procesowe, Prokuratura i Prawo 2005, Nr 3, str. 31-33). Brak jest zatem normatywnych podstaw, które wskazywałyby na obligatoryjne przeprowadzenie oględzin i otwarcia zwłok w każdym wypadku śmierci nagłej lub śmierci gwałtownej. Takich podstaw nie zawiera obecnie i nie zawierał w dacie zaistnienia ocenianych zdarzeń Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, którego przepisy nie nakładały i nie nakładają na prokuratora obowiązku każdorazowego dokonania oględzin zwłok na miejscu ich ujawnienia.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji uchwały.